

Avdelningen för systemanalys och statistik
Enheten för energimarknader
Anna Andersson
anna.andersson@energimyndigheten.se

Informationsklass: K1

Yttrande angående promemorian En kapacitetsmekanism för elmarknaden

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker att en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv (nuvarande effektreserv) förlängs, att finansieringen även fortsättningsvis sker via balansansvariga samt att lagen om finansiering av en kapacitetsmekanism träder i kraft den 16 mars 2025 i enlighet med förslaget i promemorian.
- Energimyndigheten har specifika synpunkter angående bland annat den höga elanvändning som antas i underlaget till promemorian.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten stödjer Svenska kraftnäts bedömning om att risken för en effektbrist åtminstone i perioder kan öka. Som grund för den bedömningen ligger den stora förändring som elsystemet står inför och utmaning i att produktionsutbyggnad, elnätsutbyggnad samt användningen kommer att utvecklas i takt inte bara i det tidsmässiga perspektivet utan även geografiskt, utifrån transmissionsnätets överföringsbegränsningar. Den nuvarande strategiska reserven har en begränsad marknadspåverkan varför det under rådande omständigheter bedöms som ett bra alternativ att förlänga den.

Sverige står också inför en förstärkning av totalförsvaret vilket innefattar en stärkt energiförsörjning som klarar påfrestningar under utsatta förhållanden. En del i det är att Sverige behöver ett elsystem som kan leverera effekt vid rätt tid och innefatta systemstabiliserande funktioner samt kunna nyttjas för dödnätsstart och ödrift. Vid en fortsatt utformning av den förlängda effektreservens storlek är det av stor vikt att potentiell efterfrågefleksibilitet analyseras noggrant så inte marknadens förmåga att själv hantera effektoppar förbises.

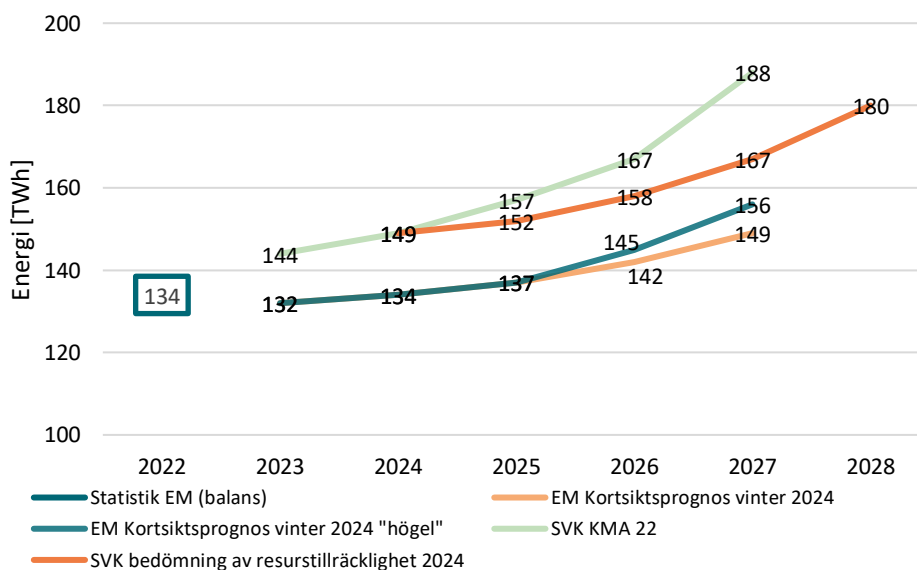
Specifika synpunkter

Även om Energimyndigheten tillstyrker förslaget om förlängd strategisk reserv så har Energimyndigheten några synpunkter på underlaget.

Svenska kraftnäts prognoser över elanvändningen ligger högt de närmaste åren

Svenska kraftnät har i deras senaste kortsiktiga marknadsanalys, KMA2022¹, och i rapporten om resurstillräcklighet² legat högt i sina prognoser för elanvändningen jämfört med Energimyndighetens Kortsiktiga prognoser³, framför allt de närmaste åren. Vilken påverkan det får vid bedömningen av resurstillräckligheten kan Energimyndigheten utifrån underlaget inte bedöma. Energimyndigheten anser att Svenska kraftnät bör vara mer transparent och tydligare kommunicera de förutsättningar som ligger till grund för den höga elanvändningen som används i deras analyser. Svenska kraftnät skriver i sina rapporter att de utgår från Energimyndighetens kortsiktsprognoser men det stämmer inte då Energimyndigheten har prognostiserat betydligt lägre elanvändning.

I figuren nedan redovisas den senaste prognoserna från Energimyndigheten, Svenska kraftnäts KMA 2022 (publicerades i december 2022), Svenska kraftnäts bedömning av elanvändningen i rapporten om resurstillräcklighet samt nu tillgänglig statistik. Att elanvändningen år 2024 i enlighet med Svenska kraftnäts underlag skulle landa på 149 TWh är orimligt med tanke på hur elanvändningen i Sverige utvecklats mot bakgrund de höga energipriserna som var under 2022 och 2023, den lågkonjunktur som Sverige för närvarande befinner sig i samt industrins utvecklingsplaner inte går lika snabbt som aviserat.

Figur 1 Prognoser över elanvändning från Energimyndigheten och Svenska kraftnät

¹ [Kortsiktig marknadsanalys 2022 \(svk.se\)](https://svk.se/kortsiktig-marknadsanalys-2022)

² [En bedömning av resurstillräckligheten för svensk elförsörjning \(svk.se\)](https://svk.se/en-bedomning-av-resurstillrackligheten-for-svensk-elforsorjning)

³ [Kortsiktiga prognoser \(energimyndigheten.se\)](https://energimyndigheten.se/kortsiktiga-prognoser)

Behov av mer utredning av en eventuell marknadsomfattande kapacitetsmekanism nödvändigt

I promemorian framgår det också att Svenska kraftnät anser att en strategisk reserv i form av dagens effektreserv bör finnas under en övergångstid men att marknadsomfattande kapacitetsmekanism bör införas på sikt, efter 2032.

Energimyndigheten välkomnar att SOU:n *Ett elsystem med tydligt systemansvar, hög leveranssäkerhet och långsiktiga planeringsförutsättningar* som pågår nu tittar vidare på frågan om en marknadsomfattande kapacitetsmekanism enligt dess Kommittédirektiv⁴.

Vid en fortsatt utredning av utformningen av en eventuell marknadsomfattande kapacitetsmekanism samt av den förlängda effektreservens storlek är det viktigt att ta hänsyn till samhällets ökade intresse att reagera på elpriset genom efterfrågefleksibilitet. Energimyndigheten kan tex notera att det skedde stora anpassningar av efterfrågan när priserna var väldigt i höga i slutet av 2022 och början av 2023. Uppskattningsvis minskade elanvändningen med knappt 2 GW⁵ under toppplasttimmar enligt Svenska kraftnäts uppskattning. Händelser där effektbrist kan uppstå kommer sannolikt också att korrelera med väldigt höga elpriser. Därför är det av stor vikt att potentiell efterfrågefleksibilitet analyseras noggrant så inte marknadens förmåga att själv hantera effekttoppar förbises samt att åtgärder inte införs som bromsar den fortsatta utvecklingen inom området.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Robert Andrén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Gustav Ebenå och Caroline Asserup, chefsjuristen Rikard Janson samt enhetschefen Maria Westrin. Föredragande har varit handläggaren Anna Andersson.

Robert Andrén

Anna Andersson

⁴ [ett-elsystem-med-tydligt-systemansvar-hog-leveranssakerhet-och-langsiktiga-planeringsforutsattningar-dir.-202412.pdf \(regeringen.se\)](#)

⁵ Svks analys av elkonsumtionen december 2022: [konsumtionsforandring-december-2022.pdf \(svk.se\)](#)